

ובידי אגף החקירות של שיף נשאר רק קומץ החוקרים המקצועיים שטרם התפטר. באחד הימים סייר עמוס באנגליה, הביא עמו חזרה רעיון מבריק: להנהיג בערי ישראל את שיטת השיטור במכוניות. היה זה רעיון פופולרי, שמצא חן בעיני הציבור — מכוניות האלוטו בלשו ברחוב, אפשר היה לקרוא לעזרתן בנקל על-ידי צילצול למספר 999. הדבר נראה מודרני ומתקדם.

אך שיף הבין את אשר לא הבין עמוס: שיטת זו תהרוס את המשטרה. באנגליה הונהגה רק בכפרים נידחים, בהם לא היה כדאי להחזיק שוטרים קבועים. אולם בערי בריטניה שלטה שיטה הפוכה: כל שוטר היה מופקד על רובע מסוים, אותו הכיר במשך שנים על תושביו ופושעיו. באזורו הקטן היכה שורשים, רכש את אימון האזרחים, נמצא בכל שעות תפקידו. הדבר נתן לו כושר עצום למנוע פשעים ולאתר פושעים.

שיף רצה להנהיג שיטה זו של הבובי האנגלי. אך סהר החליט לטובת שיטת השיטור הממוכנת של עמוס. היא גרמה לביובו עצום של כוח-אדם חסרת-ועלת. מיטב החוקרים במכוניות נאלצו להיענות לכל קריאה שטותית. תחת להמסר בעקביות לחקירות שהצריכו ריכוז והתמדה. במקרה מפורסם אחד, שהפך נושא לחקירה רשמית, עמד לדין משמעתי שוטר שמכוניותו קיבלה בעת ובעונה אחת שתי קריאות אלחוטיות: לקרוא פריצה ולהוריד מאחד הגגות חתול מילל שהפריע לשנתו של רופא. השוטר נזח את הפריצה («אפשר לסלק בזה גם חתול...») מיהר לסלק את החתול. הצטדק הוא, בחקירה: «לולא נענית לקריאה, הקצין שלי היה גורם לי צרות. אני צריך לדאוג לעצמי!»

היחסים בין שיף ועמוס החריפו והלכו. שיף הגברי התיחס ליריבו בבוז גלוי. פעם אמר לו, בחיכוך על עניני ההדרכה: «אתם מלמדים את השוטר לצחצח נעליים. אני אלמד אותו לחקור, כי אני אחראי לחקירות. לך אין מושג על כך!» פעם אחרת הפליט: «לך לבארים שלך ועזוב אותי בצד!»

נחמיאס: המטהר טוהר

איש אחר שהרגיש בהתפוררות הגוברת והולכת של המשטרה היה סגן המפקח הכללי, נחמיאס. במלחמת שיף-עמוס תמך בשיף, נגד עמוס. אולם הוא הבין שעם עלייתו של עמוס שוב אין מקום לאיש רציני במשטרה. האיש-החוקלשעבר פינה את השטח, התפטר, עבר לשרות משרד-הבטחון. המטהר הגדול טוהר.

הקרב של שיף נמשך עוד זמן מה. למעשה חיסל את עצמו ברגע שיצא, כמו טוהר, נגד הש.ב. אך דצרה את החקירות של פשעים פוליטיים למשטרה. סהר, איש הקוקטיילים, התעטף בנייטראליות זהירה, לא התערב. הענינים הגיעו לידי שיא. שיף דרש סגל-חוקרים שלא יעסוק בשום דבר אחר. כשצורף משמרה-גבול לאגף-הארגון של המשטרה (ושל עמוס) התנגד שיף בתוקף, טען שיחידה זו מיותרת במשטרה לחלוטין, וכי היא רק תאכל את האמצעים המצומצמים של המשטרה, שהיו צריכים להיות מוקדשים לתפקידי המשטרה עצמה. הגנת הגבולות, טען, היא עניין לצבא, איננה מתפקידה של המשטרה.

בינתיים גברה הדימואלוניה בענפים הפוליטיים במחוזות. לחוקרים לא ניתן תקציב רציני להוצאותיהם. הם נאלצו לזייף קבלות, לרשום את הוצאותיהם האמיתיות על חשבון עיפים כוזבים. לשוא דרשו מכשירים חדישים לעבודתם, מצלמות מיוחדות, מכשירי בילוש. מיטב האמצעים של המשטרה הוקדשו למנגנון העצום של אגף-הארגון, שהפך את המשטרה למוסד פקי-דוטי אדיר, צבא של בלורים במדים.

ההתפוצצות באה בגלל עניין של מה בכך. במשך הזמן בלע עמוס גם את משטרת-התופים והגבולות, הלוחמת בהברחות, שגם היא היתה צריכה להיות שייכת מטבעה לאגף החקירות. כאשר נתפס בחיפה צעיר שניסה לשים פצצה באוניית-שילומים, טען עמוס כי הוא מוסמך לחקור בדבר, מאחר שהתופים והגבולות שייכים לו. שיף, כראש אגף החקירות, טען שזוהי מלאכתם של החוקרים המקצועיים, המרוכזים באגף, לא של חובבים, כפי שראה את עמוס ואנשיו.

ההתפוצצות באה בגלל עניין של מה בכך. במשך הזמן בלע עמוס גם את משטרת-התופים והגבולות, הלוחמת בהברחות, שגם היא היתה צריכה להיות שייכת מטבעה לאגף החקירות. כאשר נתפס בחיפה צעיר שניסה לשים פצצה באוניית-שילומים, טען עמוס כי הוא מוסמך לחקור בדבר, מאחר שהתופים והגבולות שייכים לו. שיף, כראש אגף החקירות, טען שזוהי מלאכתם של החוקרים המקצועיים, המרוכזים באגף, לא של חובבים, כפי שראה את עמוס ואנשיו.

בלילה טילפנו שני היריבים לסהר. למחרת היום הכריע סהר לטובת עמוס. שיף תחב לידו פתק שהכיל רק שתי מלים: «שחרגני מהמשטרה».

עוד כושי אחד נעלם. אחרי המייגר כהן, לוסטגי, סופר, סתחי, נחמיאס ומאות אחרים, הלך עתה ישרון שיף, שרבים חשבוהו למועמד האידיאלי לתפקיד המפקח הכללי. הוא משמש כיום כמנהל חברת נפטא.

זלינגר: צל ללא גוף

היפסו של ישרון שיף קבר את המשטרה ככוח יעיל. המסך עלה על המערכה האחרונה של הטרנדית.

בראש המשטרה עמד סהר, שלא היה לו מושג על הנעשה תחת פקודתו, התעניין בעיקר במסיבות ובנסיעות לועידות-הנופש של המשטרה הבינלאומית בבירות העולם. מדי פעם הופיע אצל שר האוצר או בכנסת, חזר על הפזמון הישן: אין כסף, אין כוח-אדם. לא עלה על דעתו לבדוק אם המשטרה משתמשת בכסף שיש לה למטרה אשר למענה היא קיימת. מאחורי המפקח הכללי, שהשוטרים בו לו בגלוי, עמד סגנו החדש, עמוס בן-גוריון, שעיסוקת היוזפוף והבארים שלו היו ידועים לכל שוטר, זמן רב לפני שזכו לפירסום הראשון בהגותם זהה. עתה היה הוא האדם הכל-יכול, השליט היחיד במשטרה.

אגף החקירות, החיל הקרבי של המשטרה, הפך לצל ללא גוף. בראשו הועמד אדם חדש, המועמד הטבעי היה יהודה פראג, חוקר חתיק ומצלחה. אך כראש משטרת החוטמים עורר פראג על עצמו את חמתם של סהר ועמוס. כשהשמיע הערות-ביקורת בישיבות סגל א, הוא חוסל, הועבר לתפקיד חסר-ערך בירושלים.

כראש האגף נתמנה אברהם זלינגר. הוא היה אמנם איש-מנדט, מהאחרונים שנשארו בשורות, אולם דתקא בשל כך היה בלתי-מוכח ועמוס. ללא עורך מפלגתי או ציבורי, ללא בסיס כלכלי עצמאי משלו, היה נתון למרותו של עמוס לשבט או לחסד. איש לא התחשב בו. זלינגר, כאגף שבראשו עמד, היה צל ללא גוף.

חיסול אגף החקירות — האגף החשוב היחיד במשטרה — הגיע לסימומו. ראשי הענפים הפוליטיים במחוזות הועברו ממרתו של זלינגר למרות מפקדיה-המחוז שלהם. ראש אגף החקירות ש ב לא היה אלא מדרוך ראש לחוקרים, בלי סמכות אמיתית כלשהי. שני עוזריו כביכול, אפריים הופשטטר (פליטת) ושמואי זוהר (כלכלית), הפכו לכוחות עצמאיים, פעלו תוך מגע ישיר עם עמוס, עשו כעולה על דעתם. לזלינגר לא היתה כל מרות עליהם.

הופשטטר, לשעבר רשם במשטרת נחה-שאנן שכמעט מעולם לא ניהל חקירה ולא גבה עדות, לא היה מסוגל להציל דבר. כל כשרונו היה להחזיק מעמד בשעה שראשי אגפו התחלפו בזה אחר זה. הוא עצמו נתן את ידו לאינטריגה מחפירה שסגרה את ארון-המתים של אגף-החקירות: סילוקו של זאב שטיינברג. מאחרון חוקרי משטרת-המנדט, שחוסל בשיטה דומה לזו ששימשה סילוק ראשי משטרת המנדט ב-1949 ולסילוק נעמן סתחי — הפצת האשמות-שקר, שאיש לא טרח אפילו להוכיחן.

כשהלך שטיינברג, נפוצו לכל עבר 38 חברי מזרח-הבילוש של מחוז תל-אביב, מכשיר יקר-מפז שנבנה בעמל של שנים רבות ושאינו לו תחליף. רק שניים מהם נשארו, שרידים אומללים של מוסד גדול.

האיש החדש

את היתה תמונת המשטרה עת הופיע יחזקאל סהר על דוכן-העדים וביצע את ה"טרנדית" שלו. כגוף מקצועי היתה המשטרה כוח מבוסס, מוכשרת לתפוס פסיכופאת שהרג את אשתו בסניף ונשאר יושב ליד גופתה, אך בלתי-מוכשרת לחלוטין לחקור (שלא בעזרת ניסים) פשעים רציניים ומסוכנים. בארץ עלה גל הפשעים הגדולים, שנשארו ללא פתרון — פשעים כגון שוד-הענק מקופת הצבא ושוד-היהודים האדיר. אפילו בחקירה כמו רצח קסטנר עוררו שיטות-החקירה של המשטרה, כפי שבאו לידי גילוי בעדות אליאש-חילי, צחוק מר.

החוקרים הטובים המעטים שנשארו במשטרה שתקו, הרכינו את ראשם והשתדלו שלא לעורר תשומת-לב. רוב השוטרים ש ב לא היו אלא פקידים נכנעים, הרושמים דו"חיים שיגותיים, מחפשים בינתיים עבודה מעודדת יותר מחוץ למשטרה. השתיתות, שהתפשטה בצמרת, עברה בהכרח גם לדרגות הנמוכות יותר, סימפטום אופייני לגוף שאיבד את המוראל שלו ונשאר נטול כבוד-עצמי. קצינים ושוטרים התפטרו בהמוניהם.

אחרי שהשוטרים שמעו כי מפקחם הכללי הוא בעל-גמיות פעיל באימפריה הכלכלית של האחים סחרוב, וכי סגן-המפקח-הכללי הוא שותף בעל-רווחים בעסק היוזפוף, לא ראו שום צורך להינזר מעסקים פרטיים משלהם. כמעט כל קציני-המשטרה, הגבוהים והנמוכים, עוסקים בעסקים שונים — החל ממסחר במכוניות ובשטיחים (כדובר המשטרה לשעבר, ינאי) וכלה בהחזקת תנויות וקיוסקים. קל לתאר לאיזה משני השטחים הם מקדישים את עיקר מרצם. עוד יותר קל לתאר באיזו מידה מוגנים עסקים אלה מתביעות משטרתיות — תביעות העלולות להציק למתחיהם. אין תופעה במשטרה המזיקה יותר לטובת הציבור מאשר עיסוק כללי זה של קציני המשטרה בעסקים פרטיים, ובחלקם מפוקפקים.

התנהגות כללית זו לא היתה בלתי-רצויה בחוגי השלטון. משטרה רקובה, שראשיה שקועים בעסקים פרטיים כשרים ובלתי-כשרים, אינה יכולה להתנגד כשהיא מקבלת רכז מלמעלה לסגור תיקים (דבר שהוכח בפירוש במהלך משפט עמוס, כשהובאו 40 התיקים הסגורים המפורסמים), להימנע מחיפושים בכלי אישים מקורבים, למנוע חקירות ותביעות. קצינים המעורבים בעצמם בעסקים מפוקפקים, לא יכלו, כמובן, לעמוד מול לחץ זה דאגו לשמור על עורם שלהם.

היה זה מצב שהיוות עלבון צורב למיטב השוטרים שנשארו בשורות, סכנה חמורה לבטחון הפנימי של המדינה, איום על עצם שלום גופו ורוכשו של האזרח. הוא לא ניתן לתיקון על-ידי סילוקו הפשוט של יחזקאל סהר, או על-ידי מישחק בחילופי-גברא פנימיים. הוא מצריך פתרונות עמוקים וקיצוניים יותר.

פתרונות אלה הם כה ברורים שכמעט לא יתכן עליהם חיכוך רציני נוסף:

● **יצירת מרות ציבורית על הי משטרה**, על-ידי חיסול משרד-המשטרה הכובד, העברת המשטרה לידי שרי-הפנים והעברת שרות בתי-הסוהר לידי שרי-המש-פטים. יהיה זה מעשה-זחמד כלפי בכור שיטריה, אדם חביב, התיק ובעל-זכויות, אם ישוחרר ממעמדו האומלל, ויימצא לו תפקיד המתאים למעמדו ולכשרונותיו. אסור ששיקולים קואליציוניים אחיליים, והפחד לחזק את מעמדו של שר אחר, יפריעו לרפורמה מיניסטרונית בעלת חשיבות ציבורית למשך שנים רבות.

● **מינוי מפקח כללי שורות** אלוף-צה"ל המצטיינים אם אישיות ציבורית מוכרת אחרת. איש זה חייב לקבל סמכות בלתי-מוגבלת לסלק את כל הנפשות ששיחקו תפקיד בטרנדית, את כל הכוכבים המסתובבים מסביב לסהר. עמוס בן-גוריון שייך לסוג זה. אין כל טעם להחליף את סהר באישיות פושרת ונעימה, שתחיה במטה-הארצי הקיים כמו כבש בגוב אריות. שום אדם המכבד את עצמו והמתחיס ברצינות לתפקידו גם לא יקבל את התפקיד בתנאים אלה. הדבר הדרוש הוא אדם בעל יד ברזל, שיוכל להשליט סדר, לסלק כל מי שיש לסלק כדי לסהר את האוירה, לקחת חזרה כל מי שסולק בתשע שנות הטיהור.

אין תקוה למצוא עתה אדם הבקי במקצוע המשטרה עצמו. אולם אישיות חדשה, בעלת לב פתוח ועין פקוחה, תתן לאנשי-המקצוע גיבוי מספיק לפתיחת דף חדש.

● **ארגון יפודי מחדש** של כל מבנה המשטרה, חיסול אגף-הארגון, צימצום קיצוני של אגף המנהלה, והחזרת הדגש לאגף-החקירות, אליו יש להחזיר את כל תפקידי. את משמרה-הגבול יש לחסל או להעביר כחידה מיוחדת לידי צה"ל. את כל החקירות הפוליטיות הפנימיות יש להעביר מן הש.ב. לאגף החקירות של המשטרה.

● **החמרת פקודת-המשטרה**, בצורה שתמנע להבא כל אפשרות לתת רשות לשוטר לעסוק בעסקים פרטיים, נוסף על עבודתו. לעומת זאת י להגדיל במידה ניכרת את משכורות השוטרים, בצורה שתאפשר להם קיום בלתי-חלוי בכבוד.

כל פתרון אחר — או מוצאם יותר — אינו פתרון כלל, אלא רק שינוי האדרת של איתה הגברת. הוא יחליף שחקן אחד בטרנדית, אך לא יוריד את המסך על הטרנדית עצמה.

אסור ברגע זה, אחרי שפסק-הדין של דעת-הקהל ניתן בצורה חדי-משמעית, לבלבל את היוצרות על-ידי מלחמות אישיות פרטיות. איש אינו מעוניין להרע אישית ליחזקאל סהר או לעמוס בן-גוריון. ילכו להם בשקט, ואם ירצו בכך — אפילו בכבוד. אם יתקבלו הפתרונות שהם צריכיםם של שלוש-הציבור, ייפתח דף חדש ומשמח יותר בתולדות משטרת ישראל, חופשי משחיתות ומרקב. היתה זאת המטרה היחידה שעמדה לנגד עיניהם של הלוחמים בשחיתות, עת ראו חובה לעצמם לצאת למאבקם הגדול והמסוכן למען טיהור המשטרה.

מאבק זה הוכתר בנצחון ציבורי. נדמה שכל הצדדים צריכים להבין עתה שדחיית המסקנות תביא נזק שאין להעריכו. המדינה אינה יכולה להתקיים ללא משטרה, והמשטרה הנוכחית אינה אלא קאריקטורה עגומה. על כן מטב להפסיק בשלב זה את המערכה המשפטית, שאיבדה את תוכנה — ולגשת להנחת היסוד החדש למשטרת-ישראל ככוח גאה, יעיל ונאמן לתפקידי ולציבור.

שיף, הנחשב לכוח הטוב ביותר שהיה במשטרה, חוסל על-ידי עמוס בעזרת סהר. לאחר שהביע התנגדות מתמדת לשיטותיהם.

זלינגר, הירוש האומלל של ראשי אגף החקירה המחוסלים, נטול כל השפעה וסמכות. משמש שלט למשולש עמוס-זוהר-הופשטטר.